

Za církev synodální: společenství, spoluúčast a poslání

Syntéza diecézní fáze synodálního procesu

Českobudějovická diecéze

23. dubna 2022

„Cílem synody, a tedy této konzultace, není vyprodukovat dokumenty, nýbrž dát vzklíčit snům, probudit prorocství a vize, přinést nové naděje, rozhojnit důvěru, obvázat rány, navázat vztahy, dát zazářit nadějnému úsvitu, učit se jedni od druhých a vytvořit pozitivní náhled, který bude osvěcovat mysl, zahřívat srdce a rukám navrátí sílu.“

(Přípravný dokument, 32)

OBSAH

1 Synodální proces v naší diecézi.....	3
Zahájení synody	3
Farní fáze synody	3
Diecézní fáze synody.....	4
Hodnocení synodality a shrnutí probíraných témat.....	4
2 Hlavní plody společného rozlišování.....	5
Život ve farnosti	5
Farní společenství.....	5
Pasivita a individualismus.....	5
Farní aktivity	6
Kněží a laici	6
Farní rada.....	7
Děti a mládež.....	7
Společné slavení	8
Život v církvi	9
Biskup, biskupství	9
Papež František	10
Církev jako matka	10
Život ve světě.....	10
Ekumena.....	10
Charita	11
Misijní poslání.....	11
Dialog se společností	12
3 Na cestě	13
Ocenění, uznání odvedené práce	13
Výzvy pro věřící, farníky a jejich společenství.....	13
Výzvy pro kněze a správce farností.....	13
Výzvy pro diecézi a její vedení	13

1 Synodální proces v naší diecézi

Zahájení synody

Diecézní fáze synody byla zahájena mší svatou v neděli 17. října 2021 v katedrále sv. Mikuláše. Českobudějovický biskup Mons. Vlastimil Kročil na ni pozval nejen kněze a jáhny, ale především zástupce z jednotlivých farností diecéze. V tento den se také ve všech farnostech četl pastýřský list, ve kterém pan biskup vyzval: „Milovaní bratři a sestry, zapojme se ve svých farnostech a spolu s kněžími hledejme, zvláště v modlitbě, odpovědi na papežovy otázky. Nepromarněme tuto příležitost, kdy můžeme udělat novou zkušenost živého společenství v modlitbě a vzájemné lásce. Tak budeme mít totiž i podíl na oživení tajemného těla Kristova, jímž je církev.“ Diecézními koordinátory byli jmenováni R. D. Ivo Prokop a R. D. Stanislav Brožka.

Farní fáze synody

Nejprve se začaly formovat farní skupinky a byli ustanoveni farní koordinátoři, kteří následně předávali informace od diecézních koordinátorů do farností. Původní harmonogram počítal s tím, že pracovní závěry budou muset skupinky odeslat do 31. ledna 2022. Vzhledem k tomu, že byl později posunut termín ukončení národní fáze až na srpen, mohl být upraven i diecézní harmonogram a závěrečné formuláře se odevzdávaly do 15. března. Postupně se ke koordinaci ve farnostech přihlásilo asi 114 osob. Někde to bylo i více lidí za jednu farnost, někde tuto funkci plnil sám administrátor farnosti.

Vypracovat souhrnnou statistiku o počtu zúčastněných farností bylo velice komplikované. Někdy se za účelem synody setkávali farníci z více farností, což někteří do závěrečného formuláře zapsali, jiní nikoliv. V několika případech se stalo, že lidé sice nejprve o synodní setkávání projevili zájem a byl ustanoven koordinátor, ale nakonec se žádné setkání neuskutečnilo. Je také velice pravděpodobné, že v některých farnostech se skupinky sice scházely, ale nakonec nebyl nikdo schopen odeslat závěry včas nebo je neodeslal vůbec.

Orientačně je možné říct, že se v naší diecézi zapojilo 63 farností (z celkem 241 farností uvedených v Katalogu diecéze českobudějovické z roku 2021), dvě společenství, která vznikla ze zaměstnanců charit a jedno společenství vězňů. Celkem obdrželi koordinátoři 320 výstupů. Do synodního procesu se rozhodli přispět i dva jednotlivci, kteří zaslali své názory, tyto však nevznikly na základě synodálního rozlišování. Celkový počet skupinek v diecézi byl asi 154. Ve 47 případech byla ve farnosti vytvořena pouze jedna skupinka.

Poměrně dlouhou dobu nebylo zřejmé, jak by měly vypadat závěrečné farní formuláře. Čekalo se na společné jednání s národním týmem, na jehož základě vznikl on-line formulář. Ale protože byl relativně komplikovaný, diecézní koordinátoři se rozhodli, že se závěry skupinek budou zapisovat do zjednodušených formulářů, které se k diecéznímu zpracování budou posílat v textovém dokumentu.

Diecézní fáze synody

Dne 24. ledna se konalo on-line setkání koordinátorů, kde padl návrh, že by do vypracování diecézní syntézy mělo být zapojeno více lidí než pouze diecézní koordinátoři. Diecézní redakční tým, který zpracoval závěrečný dokument, proto nakonec tvořili: kněží Ivo Prokop, Stanislav Brožka a Tomas van Zavrel; jáhen František Jirsa; řeholnice Karmela Kateřina Chromíková SCSC a laici Kateřina Regendová, Aleš Jahoda, Stanislav Kameník, Jan Krajč, Jiří Michal a Petr Široký. Úterý 15. března bylo stanoveno jako poslední den, do kterého bylo možné zasílat vyplněné formuláře. Většině koordinátorů se to povedlo. V sobotu 19. března se sešel diecézní redakční tým, aby se dohodl na strategii tvorby diecézní syntézy na základě zaslaných formulářů. Byly vytvořeny čtyři skupinky, mezi které byl doručený materiál rovnoměrně rozdělen.

Při dalším setkání, které se uskutečnilo v pondělí 4. dubna, proběhla společná revize všech shrnutí, které jednotlivé skupinky připravily. Výsledný text byl rozčleněn podle témat. V rámci každého z nich se zhodnotily myšlenky, které se opakovaly, případně ty, které bylo možné vynechat. Tím vznikla syntéza, kterou ve středu 6. dubna diecézní koordinátoři představili biskupovi Mons. Vlastimilovi Kročilovi a generálnímu vikáři Mons. Davidovi Henzlovi.

Po drobných úpravách byla tato syntéza ve čtvrtek 7. dubna schválena kněžskou radou diecéze. Následně byla generálním vikářem vypracována ještě kapitola, která nastiňuje výhled do budoucna. Dosud pracovní verze diecézní syntézy spolu se závěrečnou kapitolou byly rozeslány k připomínkování farním koordinátorům. Současně probíhala práce na formální a stylistické stránce textu. Po zapracování připomínek byl konečný dokument s názvem *Závěry diecézní fáze synodálního procesu* představen v katedrále sv. Mikuláše v sobotu 23. dubna 2022.

Hodnocení synodality a shrnutí probíraných témat

Z mnoha reakcí bohužel vyplývá, že synodalita je v našich farnostech na velmi nízké úrovni nebo prakticky neexistuje. Není vnímána její aktivní podpora ze strany diecéze. Synodální proces se proto stal impulzem pro pravidelná setkávání, sdílení, naslouchání a společné diskuze. Věřící vnímají pozitivně, že se církev ptá na jejich názor, a chtějí znát výsledky diecézní synody. Účast na skupinkách jim přinášela radost, podpořila touhu oživit farní společenství a více sdílet aktuální situace svých spolufarníků. Uvědomují si, že pokud chtějí, aby církev více kráčela společně, musí začít u sebe.

Některé skupinky se zabývaly více tématy. Nebylo proto jednoduché vyhodnotit, jaká témata byla konzultována nejčastěji. Ze zaslaných formulářů nicméně vyplývá, že 76 skupinek se věnovalo tématu *Na společné cestě*, 52 tématu *Naslouchat*, 24 tématu *Ujmout se slova*, 43 tématu *Slavit společně*, 26 tématu *Sdílet odpovědnost za misijní poslání církve*, 26 tématu *Vést dialog*, 12 tématu *Ekumenismus cesty*, 17 tématu *Autorita a spoluúčast*, 9 tématu *Společně rozlišovat* a 12 tématu *Synodální formace*. Mimo to přišlo ještě 17 dokumentů, které nebylo možné zařadit. Buď proto, že se zabývaly obecným tématem synodality, nebo proto, že se nezabývaly žádným tématem synodality. Ve dvou případech se jednalo o už zmíněné osobní úvahy jednotlivce.

Při procházení závěrů ze skupinek se ukázalo, že předem určená témata spolu úzce souvisí a vzájemně se prolínají. Z tohoto důvodu se redakční skupina rozhodla v rámci Závěrů diecézní fáze synodálního procesu neprezentovat shrnutí jednotlivých témat, ale prezentovat klíčové body, které napříč všemi tématy zvláštním způsobem vynikaly.

2 Hlavní plody společného rozlišování

Život ve farnosti

Farní společenství

Církev je společenství, kde by všichni měli jít jedním směrem, nechat se vést Duchem svatým, vést dialog se vzájemnou úctou, láskou a respektem, naslouchat tomu druhému. To se učíme v malých společenstvích, kde jsou zastoupeny všechny generace. V menších společenstvích se lidé lépe poznají, je možné společně rozjímat nad Božím slovem a v intimitě se navzájem sdílet. Malá fungující společenství pomáhají tvorbě živého širšího společenství. Stálá a pravidelná setkávání jsou potřebná i proto, že pomáhají korigovat extrémní názory a postoje.

Do společenství bychom měli lidi přijímat bezpodmínečně, nehodnotit, neposuzovat a mladé lidi necitlivě neodrazovat množstvím zákazů, příkazů a podmínek. Často se objevuje chybějící vstřícnost k těm, kteří tzv. zklamali (rozvedení, jinak orientovaní, ti, kteří opustili službu v církvi nebo chodí do kostela jen nepravidelně) a někde i ke členům jiných denominací.

Při přijímání lidí, kteří přišli do farnosti či jen do kostela poprvé, chybí větší otevřenost a přijetí do už uzavřených společenství. Někteří se cítí být ve farnosti částečně nepřijati, potřebovali by zažít úsměv, vlídné slovo, milý pohled. Tomu by mohlo pomoci větší zapojení kněží: pozvat na konci mše svaté všechny na kávu, pozdravit neznámé u vchodu apod. Zájem o společenství je třeba aktivně podněcovat a neredukovat společnou cestu pouze na slavení liturgie. Objevují se hlasy, že nám chybí obyčejná radost z víry.

Některé farnosti fungují jako dobrá společenství, kde se lidé cítí přijati a navzájem si naslouchají, vzájemně pracují na společném díle, dostávají od kněží prostor, důvěru a kompetence. Takových farností však mnoho není.

Ze synodních skupinek vyplývala touha po duchovním rozměru života. Věřící stojí o duchovní vedení a formaci, o moudrou duchovní autoritu. Důležitou oporou života ve farnosti je společná modlitba.

Pasivita a individualismus

Většině věřících stačí společenství s ostatními při mši svaté. Jsme vychováváni k „individuálnímu“ křesťanství, ve kterém jde především o spásu vlastní duše. S druhými se potkáváme jen díky tomu, že všichni vykonáváme stejné obřady k dosažení svých individuálních cílů.

Lepšímu uskutečňování synodality církve na osobní úrovni brání pohodlnost, neochota se angažovat, malá odvaha mluvit o víře, obavy z odmítnutí, posměchu a chabých znalostí při argumentaci, necitlivost, nátlak a vnucování, pasivita, únava, neochota naslouchat, ustrnutí v tradici, spoléhání na církevní autority, všeobecná zaneprázdněnost, přesycenost nejrůznějšími podněty a jiné priority farníků.

Společnému kráčení ve farnostech brání na jednu stranu lidé velmi pohodlní, ale na druhou stranu i lidé nadměru aktivističtí. Stejně tak neprospívá nedostatek společné modlitby. Existují však farnosti, kde je situace lepší. Aktivních lidí je sice málo, ale stále jsou.

Farní aktivity

V diecézi jsou různé typy farností, také jejich aktivity jsou různé. To, co je pro jednu farnost již zaběhlou skutečností, může být pro jinou farnost těžko splnitelným cílem. Řada farností má mimo neděli naprosté minimum aktivit. V jiných se o pastoraci snaží pouze jednotlivci a vše tak stojí jen na jejich osobním nasazení. Některé jsou naopak velmi aktivní.

Velmi silně zaznívá touha po vytváření prostoru pro vzájemné naslouchání a obohacování se, výměnu názorů, hledání cest. Tedy po vytváření prostoru, ve kterém by bylo možné navazovat osobní kontakty a setkávat se.

V diecézi se vyskytují následující aktivity. Jejich přehled může být pro některé farnosti vítanou inspirací: farní výlety, chrámový sbor, schola (kapela), Tříkrálová sbírka, Noc kostelů, Betlémské světlo, návštěvy osamělých lidí, nákupy pro nemocné, kurzy Alfa, farní brigády, péče o květiny, úklid kostela, spolupráce se skauty, farní časopisy, společné večery, přednášky, večery chval, tábory pro mládež, hovory o víře, kurzy pro akolyty a lektory, duchovní obnovy, biblické hodiny, formačně evangelizační večery, mše svaté pro "začátečníky", komentované bohoslužby, mše svaté na veřejném prostranství, pořádání farních dnů, farní kavárny, zmrzlina po mši, grilování, pivo s farářem, farní ples, prohlídky kostelů jako nabídka pro širokou veřejnost či školy, přednášky, besedy o křesťanství se známými osobnostmi, poutě, zájezdy, sport, workshopy, společné hry pro dospělé i děti, přednášky Křesťanské akademie, manželské večery. Častá je velmi dobrá spolupráce s městem (obcí) především v oblasti kultury, ale i v oblasti podpory ve financování.

Velmi dobře je skupinkami hodnocena spolupráce s ženskými a mužskými řeholními řády.

Ve farnostech se řeší i velmi konkrétní jednotlivosti, jako například zavedení seznamu lektorů na čtení a zajištění jejich střídání, organizace přímluv a modliteb za potřeby místních lidí, přístupné WC v blízkosti kostela, lepší výuka náboženství, budování dětských koutků v kostelích nebo vyhlašování finančních sbírek na konkrétní účely. V mnoha farnostech je věřícím dán prostor k tomu, aby se do liturgických i ostatních služeb a aktivit mohli zapojit, ale ne každý má k zapojení odvahu nebo ochotu. Zároveň je velmi často zaznívajícím hlasem, že nejsou dostatečně využívány schopnosti a obdarování žen.

V souvislosti s farními aktivitami se jeví jako nutná jejich propagace, například prostřednictvím nástěnky, farního časopisu, webu, případně i lokálních necírkevních médií.

Kněží a laici

Kněz i biskup jsou považováni za autority, od kterých mají věřící mnohá očekávání při tvorbě živých společenství. Formální autorita však není vždy spojena s přirozenou autoritou.

Ve farnostech je oceňován kněz, který vše uvádí do pohybu, vede, povzbuzuje, úkoluje, vždy si najde čas vyslechnout, je otevřený pro různé názory a nebojí se hovořit o vlastních chybách. Kněží by měli být ve farnosti především pastýři, teprve v druhé řadě správci objektů.

V některých farnostech ale kněz s farníky nespolupracuje, komunikuje s věřícími pouze při udělování svátostí nebo v úředních věcech, nesděljuje farníkům důvody svých rozhodnutí, neúčastní se jejich setkání, neplánuje akce farnosti, neexistuje farní rada, ani ekonomická rada. Chybí faktický zájem o názory laiků, o zpětnou vazbu, o diskuzi. Jsou věřící, kterým tento nekomunikativní, až autoritativní model farnosti nevádí. Některým dokonce vyhovuje, protože k němu byli vychováváni.

Někteří kněží jsou přetížení. Je třeba odlišit tu část jejich odpovědnosti, kterou by bylo možné delegovat na laiky, aby se kněží mohli více věnovat duchovnímu vedení či formaci věřících. Pokud se bude dařit rozlišovat aktivity, ve kterých nemusí být hybnou silou kněz, umožní to také udržení farních činností i přes možné změny na pozici administrátora farnosti. To se týká nejen záležitostí duchovních a pastoračních, ale také finančních a hospodářských.

Dobrovolná práce aktivních laiků je hodnocena velmi kladně. Zároveň se však ukazuje, že tato práce by měla být ze strany kněží a diecéze více podporována, oceňována poděkováním a povzbuzováním. Je zvláště důležité podporovat službu kostelníků, ministrantů a varhaníků. Jejich služba může být placená i bezplatná, záleží na domluvě a možnostech farností.

Farníci potřebují, aby kněží o spolupráci s nimi projevovali zájem a zároveň se sami více o kněze zajímali – zvali je do rodin a nabízeli přátelské vztahy. Lidé také považují za důležité dostatečné naslouchání odlišným názorům a podnětům, vzájemnou citlivou kritiku – s láskou a úctou, případné napomenutí a milosrdenství.

V mnoha případech je nedostatečná nebo chybí transparentnost a informovanost o věcných (pastoračních a ekonomických) záležitostech ve farnosti a v diecézi. Věřící cítí potřebu více se poznávat, spolupracovat, sdílet informace mezi sebou a s knězem. Chtějí být informováni o farním hospodaření a všech dalších místních radostech a starostech.

Farní rada

V některých farnostech dobře funguje farní rada: schází se pravidelně, hledá společná řešení, společně rozhoduje, seznamuje farníky s plány a cíli a své aktivity vyhodnocuje. Kněz si přitom zachovává své rozhodující slovo. Společné rozhodování a spoluúčast na životě farnosti má významný pozitivní vliv na vědomí spoluzodpovědnosti. Farníci jsou si přitom vědomi toho, že členové farní rady nemají jen aktivity navrhnout, ale především za ně převzít odpovědnost a realizovat je. V některých farnostech dokonce spolu s pastorační radou funguje také ekonomická rada.

Z mnoha míst diecéze se však neustále opakuje potřeba a touha farní radu zřídit – tam, kde dosud není a přitom je to aspoň trochu možné. Věřící do utvoření farní rady vkládají naděje na rozvoj chybějící společné synodální cesty.

Děti a mládež

Klíčovým tématem v celé diecézi je pastorece dětí a dospívající mládeže. Věřící by byli rádi, kdyby církev věnovala zvláštní pozornost pomoci rodičům při předávání víry dětem, pastorece rodin a práci s mladými lidmi. Vnímají, že často sami neví, jak na to. Tento úkol se jim moc nedaří. Současně bez úspěšného předání víry dětem pociťují strach o budoucnost církve.

Mládež potřebuje ke svému růstu ve víře křesťanské společnosti. Proto je dobré, že stále funguje Diecézní centrum života mládeže na Ktiši. Mezi dobře hodnocené akce pro mládež patří také Chaloupky a ENTERcamp. Další součástí nabídky činností pro mládež by měly být výlety, letní tábory pro věřící i nevěřící děti, kulturní a sportovní akce pro mládež a jejich zapojení do charitativních akcí. Věřící kladou důraz na roli skautského hnutí jako mostu mezi hledajícími a církví. Na úrovni diecéze by se měla organizovat setkání dětí, mládeže, rodin s dětmi, ale i mezigenerační setkání, diecézní poutě, exercicie atd.

K tomu, aby dospívající nepřestávali chodit do kostela, může napomoci přílehlavá forma slavení liturgie. Bylo by dobré, kdyby způsob slavení odpovídal člověku 21. století, byl přirozený, srozumitelný a radostný, nelpěl na formálnosti, ale zároveň nebyl podbíživý a nechával prostor pro tajemství. Je potřeba, aby se děti a mladí ve farnosti, a potažmo všichni farníci, více zapojili do slavení mše svaté. Zvláště důležité se jeví zapojení malých dětí pomocí názorného kázání (krátké katecheze), čtení, obětního průvodu nebo modlitby „Otče náš“ okolo oltáře. A stejně tak potřebná je dobře zacílená motivace, vedení a formace ministrantů. Velkou pomocí je zapojení dětí a mladých lidí do sboru či kapely.

Přítomnost dětí na mši sv. je důležitá, přestože mohou nastat rušivé situace. Rodiče by se měli snažit děti přiměřeně usměrnit. Nicméně musíme se učit být tolerantní. Věku dětí je dobré přizpůsobit délku mše svaté.

V otázce vyučování náboženství převládá názor, že by výuka měla probíhat ve škole, kam mají možnost přijít i děti z nevěřících rodin. Rodiče současně preferují, aby vyučující byl člověk, který to s dětmi umí a žije s Bohem. Pro děti, které navštěvují výuku náboženství, je zároveň dobré pořádat akce, na kterých získají společné zážitky a poznají se s ostatními věřícími dětmi (poutě, dětské mše svaté, výukové zážitkové programy, jakékoliv aktivity, kde děti vyjdou ze tříd).

Společné slavení

Prostor pro společné slavení ve farnostech je zpravidla široký. V mnoha případech začíná modlitbou již před samotným slavením mše svaté. Velký význam má bohoslužba slova. Pokud lze bohoslužbou slova ulehčit knězi a jeho nedělní vytíženosti, slavme ji. Kromě mše svaté je vhodné využívat i pobožnosti (adorace, požehnání, nešpory, májové, křížové cesty). Slavení spočívá i v samotném setkání, vzájemném sdílení duchovních i běžných věcí a zkušeností. Liturgické akce mimo kostel nejsou běžné, ale jsou žádoucí.

Při bohoslužbách se opakovaně kladně hodnotí homilie či kázání, která jsou věcná, přiměřeně dlouhá a s konkrétními příklady ze života. Velice často se opakuje touha, aby během přímluv zaznívaly konkrétní prosby farníků, které by odpovídaly aktuálním potřebám a dění ve farnosti. Napříč farnostmi je také vnímána potřeba sjednocení liturgických postojů (sezení, klekání, stání) a potřeba lepšího porozumění významu těchto postojů.

Objevil se názor, že by církev měla otevřeněji přistupovat k podávání svatého přijímání lidem v nestandardních životních situacích.

Věřícími je dobře vnímáno, že papež František svěřil konání tridentského ritu do kompetencí biskupů. Ojedinele se v diecézi objevil hlas volající po rozšíření zavedení předkoncilní liturgie pro mladé. Ale objevil se i opačný názor, podle kterého je v tridentských obřadech nebezpečí

oddělování se od ostatních věřících. Je zde tendence si myslet či dávat najevo, že: „My to děláme lépe.“

Podle některých skupinek je současná liturgie zastaralá, nesrozumitelná. Podobně je nahlíženo na otázku hudby při mši svaté: předepsané zpěvy se mohou jevit jako nezpěvné, texty často těžké na pochopení. V liturgii a zvláště v hudbě je s ohledem na mladé lidi postrádán vývoj. Mše svaté by mohly být častěji slaveny s kytarou či kapelou. Věřící se domnívají, že kvalitní liturgická hudba je jazykem, kterým může církev oslovit i dnešní nevěřící prostředí.

Jako nutné se jeví zapojení laiků do služeb – donášení svatého přijímání, příprava na křest, příprava na svátost manželství, příprava na první svaté přijímání, příprava katechumenů a biřmovanců. Ukázalo se, že někteří akolyté pověřeni ke službě nejsou dostatečně využíváni, že neslouží tak, jak by mohli. Jako důležitá je vnímána liturgická služba žen/dívek (přinášení darů a kostelních sbírek, čtení při bohoslužbách, podílení se na přímluvných modlitbách, ale také donášení svatého přijímání nemocným apod.).

Věřící v menších farnostech oceňují, pokud je i u nich možné slavit mši svatou v neděli, o svátcích a podle možností i ve všední den. Domnívají se, že je nutná podpora malých vesnických farností, zvláště pokud jsou od hlavní farnosti daleko. Svoz farníků na bohoslužby do větších farností se někdy uskutečňuje auty, autobusy se příliš neosvědčují. Pozitivně hodnoceny jsou i bohoslužby v rodinách, kapličkách a poutních kostelích, protože přispívají k tvorbě společenství.

V několika málo farnostech se při mimořádné příležitosti v čase protikoronavirových opatření uskutečnily mše svaté pod širým nebem. Místní komunitou byly dobře přijaté, proto se farnosti rozhodly v nich pokračovat.

Život v církvi

Biskup, biskupství

Lidé stojí o neformální a přátelská setkání se svým biskupem, a to i během jeho návštěv ve farnostech. Stojí o jeho pochopení, laskavý přístup, vzájemnou lásku a spolupráci. Měli by rádi pastýře, který zná své kněze, farnosti, lidi.

Přáním věřících je, aby diecéze aktivně podporovala vznik pastoračních a ekonomických rad ve farnostech a pomáhala s jejich koordinací. V rámci diecéze se pak zdá smysluplné nechat vzniknout také diecézní pastorační radu. Ta by mohla komunikovat s farními radami, což by usnadnilo předávání informací – i o ekonomickém hospodaření diecéze.

Farnosti by uvítaly lepší přístup k informacím o aktivitách diecéze. V této souvislosti je také zmiňováno, že farníci mají zájem vědět, jaké má biskupství plány s farami. Diecéze by měla víc respektovat postoj místního duchovního správce a farní rady, a to s ohledem na jejich znalost místních poměrů.

Věřící si přejí být seznamováni s důvody, proč dochází k přesunům kněží, často nejsou přesvědčeni, že je to vždy k prospěchu společenství církve.

Podnikání a nakládání s penězi z církevních restitucí i z jiných finančních zdrojů by mělo být nejen výdělečné, ale i etické a každopádně transparentní. Věřící by uvítali investovat více finančních prostředků do pastoračních aktivit než do nemovitostí.

Pozitivně jsou hodnoceny projekty "Prolidi.online" a AKLA – kurz vzdělávání v diecézi pro aktivní laiky.

Papež František

Věřící hodnotí papeže Františka velmi kladně. Podle nich se věnuje různým kontroverzním tématům a přitom nemění hodnoty kvůli módním trendům. Inspirací a příkladem jim je jeho způsob, kterým rozvíjí nové cesty komunikace, jeho neokázalost, prostota, výzvy k lidskosti a vzájemným vztahům. Jeho příklad mění smýšlení a jednání lidí, osvobozuje a je inspirující i pro nevěřící.

Papež František má neformální autoritu u většiny lidí celého světa. Jeho myšlenky, slova a činy by měly být uváděny do duchovní praxe na všech úrovních. Ne vždy se tak ale děje, jeho slova jsou občas překrucována a zamlčována. Věřící by si přáli naslouchání a větší otevřenost církve vůči myšlenkám papeže Františka.

Církev jako matka

Církev je pro nás důležitá, provází nás životem. Vnímáme ji jako určitou jistotu, jako rodinu, která má své radosti i starosti. Církev je tu také proto, aby pomáhala potřebným. Život církve obohacují různá hnutí, jsou pro ni přínosem. Není ale dobře, když se z života farnosti vyčleňují a farnost rozdělují.

Máme radost, že máme kněze a že můžeme slavit v síle společenství. Ti, kteří „k víře v Boha církev nepotřebují“, se o tuto velkou sílu ochuzují.

Věřící vyjadřují přání, aby katolická církev pracovala na své obrodě. Musí být řešena otázka „problematických“ kněží – absolutně nepřijatelné je zneužívání žen i dětí knězem či jiným církevním zaměstnancem a dále neřešení této situace ze strany představených. Církev by měla odpovídat na volání doby, aby se nestala zkostnatělou, neosobní institucí, která může odrazovat stávající nebo nově příchozí věřící. Také z některých skupinek zaznívaly hlasy o zvážení dobrovolnosti celibátu, o hledání nových přístupů k LGBT+ komunitě a nových přístupů k rozvedeným párům. Současně je vnímána potřeba vést odbornou diskuzi o kontroverzních tématech, o nichž se nemluví, mluví málo nebo se nevysvětlují. Několik témat příkladem: potraty (uměle vyvolané i přirozené), asistovaná reprodukce, sexualita před svatbou, velikost rodiny, a také téma restitucí a finanční nezávislosti církve.

Ze strany skupinek byla opakovaně kladně hodnocena křesťanská média jako TV Noe, Radio Proglas nebo přenosy mše svaté z České televize.

Život ve světě

Ekumena

Řada synodálních skupinek by si přála, abychom byli otevřenější vůči lidem jiných denominací, abychom více hledali, co nás spojuje, byli tolerantnější a především se více poznávali. A to nejen na místní úrovni, ale také na úrovni diecéze a celé církve.

Syntéza diecézní fáze synodálního procesu

Věřící jiných křesťanských denominací nám mohou být v mnohém vzorem, například jejich znalostmi Bible nebo pořádáním aktivit s přesnějším zaměřením na konkrétní cílové skupiny.

Lidé z jiných křesťanských denominací vnímají velmi pozitivně aktivity, které jsou pro ně otevřené a na které jsou zváni. V rámci diecéze existuje celá řada společně pořádaných aktivit. Přitom je dobré mít na paměti, že jsou v diecézi také místa, kde vedle sebe pouze tiše existujeme, tolerujeme se, ale o „společném putování“ určitě hovořit nelze. Pozitivní však je, že synodální proces povzbudil některá místní společenství k tomu, aby už v jeho průběhu vznikly nové společné ekumenické aktivity, jako například společné pořádání přednášek na duchovní témata.

Charita

Velmi málo byla zmíněna charitativní a sociální pomoc ve farnostech až na návštěvy nemocných, práce v Lince pomoci Matky Terezy a v Misijních klubkách. Farnosti přenechávají tuto důležitou oblast Diecézní charitě, místním charitám a ne zcela koordinované iniciativě jednotlivců. Často byla zmiňována pozitivně Tříkrálová sbírka.

Farnosti by přitom mohly nabízet pomoc místním lidem v nouzi, plánovat charitativní činnosti, hledat prostředky a spolupracovat s dalšími organizacemi v místě, například s potravinovou bankou, azylovým domem, hospicem, nemocnicí, věznicí apod.

Misijní poslání

Za nejdůležitější způsob misíí lidé považují osobní příklad rodinného i veřejného života každého věřícího, jejich vzájemné vztahy, otevřené srdce a mysl a tolerantní přístup k lidem hledajícím a nevěřícím. Z nás křesťanů by měla zářit radost z víry, důvěrný vztah s Bohem.

Věřící chtějí přiblížit Boha lidem ve vlastní rodině, obci, práci, když je příležitost a podmínky pro naslouchání. Záleží jim na druhém člověku. Při evangelizaci se setkávají s odmítnutím či nepochopením, ale nevzdávají to (tichý příklad, modlí se za své rodiny, vnoučata, sousedy, kolegy v práci). Lidé odmítají jako způsob misijní práce pouliční agitaci, jak ji uskutečňují některé jiné církve. Tím, co dokáže oslovit lidi okolo nás, je opravdovost, zapálení pro Boží věci a naše skutky.

Jako vhodný se jeví vznik instituce (podobné Papežským misijním dílům), která by podporovala misijní činnost na území naší diecéze. Věřící by uvítali, kdyby diecéze měla zpracovanou celkovou koncepci této misijní práce v diecézi.

Opakujícím se přáním je, aby kostely byly otevřené celý den a aby o povolování akcí v kostele mohl bez byrokratického schvalování vedením diecéze rozhodovat místní kněz.

Bylo by také dobré posílit misijní poslání církve v konkrétních odborných oblastech, například v rámci psychologické, psychoterapeutické a pedagogické péče (poradny a terapie).

Dialog se společností

Podle názoru četných skupinek působí naše církve zvenku tak, jako kdyby nejdůležitější byla pravidla a rituály. Vypadá to, jako by nebyla pro hříšníky, ale jen pro ty, kdo zmíněná pravidla a rituály dodržují.

Církev ne vždy dokáže vést dialog s širší společností na důležitá témata. Je často nesrozumitelná i pro věřící, natož pro ostatní lidi. Mnohdy se drží zpátky, aby se nestala terčem kritiky a kontroverzí. Věřící podporují sebevědomější a aktivnější přístup církve k veřejným tématům.

Účast křesťanů v politice je považována za velmi užitečnou. Politické akce do kostela nepatří, ale vyjádření kněze ke společenské a politické situaci z křesťanského pohledu ano. Představitelé církve by měli upozorňovat na chyby v kruzích politiků, ústavních činitelů a stran, které jsou v rozporu s křesťanstvím.

Církev v naší zemi by se měla více otevřít společnosti. Nerozdělovat lidi svým striktním pohledem, mít pochopení, které musí být vidět i na našich představených. Jako pozitivní zkušenost je vnímáno, když se křesťané nevěnují pouze svým záležitostem, ale aktivně pomáhají všem svým spoluobčanům. Je dobře, že v současné době jsou křesťané otevření k přijímání uprchlíků a rádi jim pomáhají. Je také dobré mít na paměti, že nevěřící citlivě vnímají sexuální skandály a majetek církve. Mnozí z nich hledají Boha, ale církev, zvláště takto negativně prezentovanou, odmítají.

Při komunikaci s nevěřícími je pro mnohé komplikované obhajovat a vysvětlovat nauku církve. Je to mimo jiné dáno nedostatečnou znalostí Písma a katechismu ze strany křesťanů. Skupinky by si přály lépe umět nabídnout poklady víry lidem hledajícím.

Kostely by se mohly více využívat pro vhodnou kulturní činnost (spolupráce s mimocírkevními organizacemi a spolky). Nezastupitelnou roli při prezentaci církve mají aktivity vycházející z křesťanství, ale zároveň mající širší společenský přesah, jako například Tříkrálová sbírka, Noc kostelů, výstavy, koncerty apod.

V některých farnostech dobře funguje spolupráce s lokálními a regionálními médii, veřejným a charitativním sektorem i dalšími organizacemi.

3 Na cestě

Ocenění, uznání odvedené práce

V první řadě je potřeba ocenit úsilí, nasazení a práci jednotlivých skupinek synodální cesty v naší českobudějovické diecézi, které jsou dobrým předpokladem uvedení závěrů synodální cesty v život v následujících letech. Bylo prezentováno mnoho inspirativních a podnětných myšlenek a aktivit.

Výzvy pro věřící, farníky a jejich společenství

Ze závěrů jednotlivých skupinek synodální cesty vyplývá mnoho výzev pro věřící, farníky a jejich společenství. Především je to touha po pravidelném setkávání malých společenství, která by měla přijímat nové lidi velmi otevřeně bez zbytečného posuzování a hodnocení. Společenství by měla vytvářet přirozené zázemí domova pro všechny. Předpokladem pro tuto atmosféru je upřímnost, opravdovost života podle evangelia a zapálení pro Boha, které se projevuje nejen ve slově, ale i v milosrdných skutcích. Důležitou ctností se jeví umírněnost, která je důležitou součástí dialogu. Lidé by si také měli vyhradit čas nejen pro setkávání, ale také pro společnou práci pro farnost.

Výzvy pro kněze a správce farností

Výzva vyplývající ze závěrů synodálních skupinek se netýká jen laiků, ale také kněží a správců farností. Kněží by měli aktivně a prakticky podporovat zájem o společenství. Měli by vytvářet nejen prostor pro společenství, ale také společenství osobně navštěvovat. Vzhledem k tomu, že promluva při mši svaté není místem pro diskuse, jeví se tato společenství jako důležitá místa, kde se lze vracet k různým otázkám a vést o nich otevřený dialog, který nutně patří k doprovázení a formaci lidí. Kněz by měl usilovat o to, aby slabé pozvedl, povzbudil a dodal jim odvalu, aby nalomenou třtinu nedolomil a doutnající knot neuhasil a pomohl lidem rozlišit jejich dary a schopnosti, které vypovídají o jejich správném místě v Církvi. Důležité je i aktivní zapojení laiků při liturgii. Aby to bylo možné, je potřeba, aby kněží vysvětlovali jednotlivé části mše svaté, její symboly a liturgické úkony, aby lidé mohli mši svatou prožívat. Slavení mše svaté je modlitba, která, pokud jí člověk rozumí, ho více oslovuje a inspiruje. K tomu přispívá i homilie, která by měla být přiměřeně dlouhá, srozumitelná a reflektující Písmo svaté. V souvislosti s tím, je důležité, aby kněz učil náboženství a vytvářel tak předpoklady víry skrze osobní svědectví života podle evangelia, které vyučuje. Neméně důležité pro přiblížení Božího slova se jeví používání vhodných příkladů z běžného života. Farnost je rodina, a proto je na místě, aby i hospodaření farnosti bylo transparentní. Kněz by měl napřed s farníky diskutovat záměr, měl by se snažit pro daný záměr lidi získat a zapojit je do těchto aktivit. S tím souvisí i důležitost zveřejňování „Výročních zpráv“.

Výzvy pro diecézi a její vedení

Výzvy se týkají nejen laiků a kněží, ale také ordinářů. Někteří kněží se cítí přetížení, a proto je velmi důležité, aby byli povzbuzováni představenými k tomu, aby se nebáli delegovat různé záležitosti na laiky. Ordináři by měli vést více otevřenou komunikaci o pastoračních

Syntéza diecézní fáze synodálního procesu

a ekonomických záměrech. Taktéž se ukázalo, že ačkoliv je tu snaha vytvářet nabídky různých aktivit pro farnosti ze strany pastoračního centra diecéze, že je tu nedostatečná propagace. Bude potřeba vytvořit lepší komunikační cesty. Ordináři by měli klást větší důraz na pastorační děti a usilovat o nové cesty při pastorační mládeži, jejíž charakter je v současné době velmi proměnlivý. Zvláště chybí v diecézi péče o ministranty a jejich dlouhodobá formace. Jelikož je biskup nástupcem apoštolů a je mu svěřen učitelský úřad církve, je zapotřebí, aby se uskutečňovala v diecézi soustavná výuka nauky Církve podle Katechismu katolické církve, prohlubovala se znalost Bible a více se rozebíraly myšlenky papeže Františka. Neméně důležitá jsou neformální setkávání věřících s diecézním biskupem na úrovni jednotlivých farností, kde by se mohl vést efektivní dialog a prohlubovat vzájemná důvěra. Očekává se od ordinářů, že budou podporovat vznik farních rad (ekonomické a pastorační), tam, kde je to možné, prostřednictvím vypracování statut farních rad, která by měla být dostupná na internetu a uveřejněna v diecézním oběžníku *Acta Curiae* včetně výzvy, aby tyto rady byly zřízovány. K tomu je nezbytná nabídka formačních kurzů pro tyto laiky v patřičných oborech.

V Českých Budějovicích, 23.4.2022

Coram me

biskup českobudějovický

